

बारेकोट गाउँपालिकाको गाउँ प्रहरीको गठन, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी ऐन, २०७६

सभाबाट स्वीकृत मिति : २०७७/०३/१०

प्रस्तावना :

बारेकोट गाउँपालिका भरी सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण लगायत समुदायमा स्थानीय कानूनको परिपालना गराई सुव्यवस्था कायम राख्न गाउँपालिकाको आफ्नै प्रहरी संगठन स्थापना र सञ्चालन गर्न बाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधान अनुसूची-८ (१) र धारा २२६ (१) द्वारा प्रदत्त अधिकारको प्रयोग गरी बारेकोट गाउँसभाले बारेकोट गाउँपालिका प्रहरीको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न यो ऐन जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद-१

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम “बारेकोट गाउँपालिकाको गाउँ प्रहरी ऐन २०७६” भन्ने रहेको छ ।
 - (२) यो ऐन बारेकोट गाउँपालिका भरमा लागू हुनेछ ।
 - (३) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भए देखि लागू हुनेछ ।
२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा
 - (क) “ऐन” भन्नाले बारेकोट गाउँपालिकाको गाउँ प्रहरी ऐन २०७६ लाई सम्झनु पर्दछ ।
 - (ख) “गाउँपालिका” भन्नाले बारेकोट गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।
 - (ग) “अध्यक्ष” भन्नाले गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।
 - (घ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले बारेकोट गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्दछ ।
 - (ङ) “पालिका प्रहरी” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बारेकोट गाउँपालिकामा नियुक्त प्रहरी कर्मचारीलाई सम्झनुपर्छ ।
 - (च) “गाउँपालिका प्रहरी प्रमुख” भन्नाले जुनियर ड्यूटी अफिसरलाई सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

पालिका प्रहरी सेवाको गठन, रेखदेख र नियन्त्रण

३. **पालिका प्रहरीको गठन :** (१) यस ऐन बमोजिम गाउँपालिकामा एक पालिका प्रहरीको गठन गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि प्रहरीको गठन र त्यसमा रहने संख्याको पद निर्धारण गाउँ कार्यपालिकाले समय समयमा तोके बमोजिम हुनेछ ।
४. **पालिका प्रहरी सेवाको रेखदेख र नियन्त्रण :** (१) गाउँपालिकामा गठन हुने प्रहरी सेवामा रेखदेख र नियन्त्रण यसै ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गर्नेछ ।

परिच्छेद-३

पालिका प्रहरी कर्मचारीको काम, कर्तव्य र अधिकार

५. **पालिका प्रहरी कर्मचारीको कर्तव्य :** (१) पालिका प्रहरी कर्मचारीको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ:-
- (क) गाउँपालिकाको नीति, कानून, मापदण्ड तथा निर्णय कार्यान्वयन,
 - (ख) गाउँपालिकाको चल अचल सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण,
 - (ग) स्थानीयस्तरमा हुने सभा, समारोह, परम्परा तथा जात्रा चाडपर्वको सुरक्षा व्यवस्थापन,
 - (घ) स्थानीय बजार तथा पार्किङ्ग स्थलको रेखदेख र व्यवस्थापन,
 - (ङ) गाउँपालिका सरसफाई सम्बन्धी मापदण्डको कार्यान्वयन,
 - (च) न्यायिक समितिले गरेको मिलापत्र तथा निर्णयको कार्यान्वयन,
 - (छ) सार्वजनिक, ऐलानी र पर्ती जग्गा, सार्वजनिक भवन, सम्पदा तथा भौतिक पूर्वाधारको सुरक्षा,
 - (ज) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी खोजी, उद्धार, राहत तथा पुर्नस्थापना,
 - (झ) स्थानीय प्राकृतिक स्रोत र अचल सम्पत्तिको संरक्षण चोरी निकासी नियन्त्रण,
 - (ञ) छाडा पशु चौपायाको नियन्त्रण,
 - (ट) अनधिकृत निर्माण तथा सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रण,
 - (ठ) कार्यालयले तोकेको अन्य कार्य,

परिच्छेद-४

तह सृजना र पदपूर्ति

६. **पालिका प्रहरीको दरबन्दी सृजना :** (१) गाउँपालिकामा रहने पालिका प्रहरी कर्मचारीको दरबन्दी सृजना र खारेजी सम्बन्धी कार्य गाउँ कार्यपालिकाले गर्नेछ ।
- (२) पालिका प्रहरीको दरबन्दी सृजना गर्दा त्यस्तो दरबन्दीमा रहने पदले गर्ने कार्य विवरण, अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन रुपमा पर्ने वित्तीय दायित्वको विश्लेषण गर्नुपर्नेछ ।
७. **पालिका प्रहरीमा रहने पदहरू :** (१) पालिका प्रहरीमा देहाय बमोजिमका पदहरू रहनेछन् ।
- (क) पालिका प्रहरी सहायक निरीक्षक (सहायक स्तर पाँचौ, इन्चार्ज)
- (ख) पालिका प्रहरी हल्दार (सहायक स्तर चौथो)
- (ग) पालिका प्रहरी जवान (सहायक स्तर दोश्रो)
८. **पदपूर्ति समितिको गठन :** (१) गाउँ कार्यपालिकाको बैठकले पालिका प्रहरी पदपूर्ति समितिको गठन गर्न सक्नेछ । तर गाउँपालिका स्थानीय सेवा ऐनमा रहेको पदपूर्तिसमिति क्रियाशिल भएमा सोही समितिले गाउँ प्रहरी पदपूर्ति समितिको कार्य गर्न सक्नेछ ।
९. **करार सेवामा नियुक्ति गर्नु पर्ने :** (१) यस ऐनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि हाललाई पालिका प्रहरीको कुनै पदपूर्तिको लागि रिक्त पदमा तोकिए बमोजिमका तहमा काम गर्नेगरी करारमा नियुक्ति गर्नु पर्नेछ ।
१०. **गाउँ प्रहरीको आवश्यक योग्यता :** (१) गाउँ प्रहरीको योग्यता सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- (क) पालिका प्रहरी सहायक निरीक्षक: यस पदको लागि कुनै विषयमा प्रमाणपत्र तह वा बाह्य कक्षा उत्तीर्ण गरी ४० वर्ष उमेर ननाघेको ।
- (ख) गाउँ प्रहरी सहायक चौथो तह (हल्दार) का लागि: कुनै विषयमा माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण गरी ४० वर्ष ननाघेको ।
- (ग) गाउँ प्रहरी जवानका लागि आधारभूत शिक्षा वा सो सरह उत्तीर्ण गरी १८ वर्ष उमेर पुरा भई ४० वर्ष ननाघेको ।
- (२) उपदफा (१) को प्रकरण नं. क, ख र ग बमोजिमका पदमा नियुक्त गर्दा नेपाल प्रहरी एवम् नेपाली सेनाबाट निवृत्त भएका वा उपदान सेवा लिई राजिनामा गरेका व्यक्तिलाई पहिलो प्राथमिकता दिइने छ ।
- (३) दफा ७ को उपदफा १ (क, ख र ग) बमोजिमका गाउँ प्रहरीको नियुक्ति गर्दा पदपूर्ति समितिको सिफारिसमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले नियुक्ती दिनेछन् ।

११. **विज्ञापन सम्बन्धी व्यवस्था :** पालिका प्रहरीको भर्नाको लागि विज्ञापन सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-५

सजाय र पुनरावेदन

१२. **सजाय :** उचित र पर्याप्त कारण भएमा गाउँ प्रहरी कर्मचारीलाई देहायको सजाय गर्न सकिनेछ ।
- क. नसिहत दिने,
 - ख. तलब वृद्धि रोक्का गर्ने,
 - ग. तल्लो तहमा घटुवा गर्ने,
 - घ. लापरवाही गरी गाउँपालिकालाई नोक्सानी भएको सम्पूर्ण वा आंशिक रुपमा तलब भत्ताबाट कटौती गरी असुल गरिने,
 - ङ. भविष्यमा अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट बरखास्त गर्ने,
 - च. भविष्यमा अयोग्य ठहरिने गरी नोकरीबाट बरखास्त गर्ने,
१३. **नसिहत दिने :** (१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले दिएको आदेशको अवज्ञा गर्ने वा तोकिए बमोजिमको आफ्नो काम कर्तव्य पुरा नगर्ने गाउँ प्रहरी कर्मचारीलाई नसिहत दिइनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम १ वर्षमा ३ पटक भन्दा बढी नसिहत पाएका गाउँ प्रहरी कर्मचारीलाई प्रक्रिया पुरा गरी सेवाबाट हटाइने छ ।
१४. **तलब वा बढुवा रोक्ने :** गाउँ प्रहरी कर्मचारीको काम सन्तोषजनक नभएमा सजाय गर्ने अधिकारीको निजको तलब वा पदोन्नति रोक्का गर्न सक्नेछ ।
१५. **तह र तलब घटाउने :** (१) कुनै गाउँ प्रहरी कर्मचारीले देहाय बमोजिमको कसुर गरेमा निजलाई १ तह घटुवा गरी सोही घटुवा भएको तहको तलब भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।
- क. सन्तोषजनक काम नगरेमा,
 - ख. अनुशासनहिनता गरेमा,
 - ग. आचरण सम्बन्धी ऐन उल्लङ्घन गरेमा,
 - घ. गाउँपालिकाले दिएको आदेश निर्देश नमानेमा वा कार्यान्वयन नगरेमा,
 - ङ. मनासिव कारण बिना विदा स्वीकृत नगराई विदा बसेमा,
 - च. तोकिए बमोजिमको जिम्मेवारीमा लापरवाही गरेमा वा पुरा नगरेमा,
१६. **सेवाबाट हटाउने वा बर्खास्त गर्ने :** (१) पालिका प्रहरी कर्मचारीलाई देहाय बमोजिमको कसुर गरेमा सेवाबाट हटाउन वा बर्खास्त गर्न सक्नेछ ।
- (क) अयोग्यताको कारण आफ्नो पदीय जिम्मेवारी पुरा गर्न नसकेमा,
 - (ख) राजनीतिमा भाग लिएमा,

- (ग) बारम्बार अनुशासनहीन काम गरेमा,
- (घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट प्रमाणित भएमा,
- (ङ) कार्यालय समयमा मादक पदार्थ सेवन गरी हिँडेमा,
- (च) प्रचलित कानून बमोजिम भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेमा,
- (छ) पदीय जिम्मेवारी अनुसारको आचरण नगरेमा,
- (ज) आचरण सम्बन्धी नियमहरू पटकपटक उल्लङ्घन गरेमा,

१७. सजाय सम्बन्धी कार्यविधि : (१) प्रहरी कर्मचारीलाई सजाय गर्ने र गराउन आदेश दिने अधिकार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई हुनेछ ।

- (२) गाउँ प्रहरीलाई सजायको आदेश दिनु अघि कारवाही गर्न थालिएको विषयमा र सजाय स्पष्ट खुलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनुपर्नेछ । त्यस्तो सफाई पेश गर्न आदेश दिँदा गराईएका आरोप स्पष्ट रूपले किटिएको हुनु पर्दछ । त्यस्तो प्रहरी कर्मचारीलाई सजाय गर्ने अधिकारीले तोकिएको म्यादभित्र आफ्नो सफाई र प्रस्तावित सजायको लिखित रूपमा स्पष्टीकरण पेश गर्नु पर्दछ ।

तर भागी पत्ता नलागेको वा सम्पर्क स्थापित गर्न असम्भव भएको पालिका प्रहरी कर्मचारीको सम्बन्धमा यस ऐन बमोजिमको ऐनको रीत पुर्‍याउनु पर्नेछ ।

१८. पुनरावेदन लाग्ने : दफा १२ बमोजिमको कारवाहीमा चित्त नबुझेमा पैतिस दिनभित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-६

तलब, भत्ता, सेवा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था

१९. पारिश्रमिक, राशन, विदा तथा अन्य सुविधा : (१) गाउँ प्रहरीको पारिश्रमिक, राशन, विदा तथा अन्य सेवा शर्त र सुविधा यस ऐन, नियम र करार सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

- (२) कार्यालयलाई गाउँ प्रहरीको सेवा आवश्यक छ भन्ने लागेमा निजको कार्य सम्पादनको आधारमा करारको म्याद आवश्यकता अनुसार दुई वर्षमा नबढ्ने गरी थप गर्न सकिनेछ ।
- (३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखेको भएतापनि कार्य सम्पादन स्तर सन्तोषजनक नरहेको गाउँ प्रहरीको सेवा करार सम्झौता कार्यालयले जुनसुकै समयमा रद्द गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-७

पोशाक र दर्ज्यानी चिन्ह

२०. **पोशाक र चिन्ह** : गाउँ प्रहरीको दर्ज्यानी चिन्ह, ब्याज, पोशाक र सोको रङ्ग सम्बन्धी व्यवस्था कार्यपालिकाले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-८

विविध

२१. **तालिम** : (१) छनौट भएका गाउँ प्रहरीलाई औपचारिक जिम्मेवारीमा खटाउन पूर्व नेपाल प्रहरीसँगको समन्वयमा न्यूनतम सात दिनको आधारभूत तालिम प्रदान गर्नुपर्नेछ।
२२. **पुरस्कार** : प्रशंसनीय एवम् उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने गाउँ प्रहरीलाई गाउँपालिकाको कार्यालयले पुरस्कृत गर्न सक्नेछ ।
२३. **कार्य सञ्चालन प्रक्रिया** : कार्यालयले गाउँ प्रहरीको कार्य सञ्चालन प्रक्रिया बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।
२४. **नियम बनाउने अधिकार** : (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नलाई कार्यपालिकाले आवश्यक नियमावली तथा कार्यविधि बनाउन सक्नेछ ।